

Informatieblad

Delegeren taken optometrist

Samenvatting

Een optometrist heeft een verantwoordelijkheid voor de zorg aan de patiënt en kan niet zomaar tot taakdelegatie besluiten. Taakdelegatie moet aan meerdere juridische randvoorwaarden voldoen, voordat een andere professional de taken met behoud van kwaliteit kan uitvoeren.

1. Voorwaarden:

- Er kunnen alleen taken door de optometrist gedelegeerd worden, die de betreffende optometrist ook zelf mag verrichten: dit zijn taken waartoe de optometrist bevoegd en bekwaam is en die in lijn zijn met de professionele standaarden.
- De optometrist moet persoonlijk vaststellen dat de gedelegeerde bevoegd en bekwaam is om de taak uit te voeren. Taakdelegatie door de optometrist is dus niet mogelijk bij handelingen waarvoor de gedelegeerde niet is opgeleid en die niet behoren tot het wettelijk deskundigheidsgebied (of competentieprofiel) van de gedelegeerde.
- De uitvoering van de handeling gebeurt zorgvuldig: de optometrist geeft opdracht, geeft zo nodig aanwijzingen (via een protocol), en verzekert de mogelijkheid van toezicht en tussenkomst.

2. Aandachtspunten:

- Er is expliciete toestemming van de patiënt o.b.v. relevante informatie.
- Organisatie van zorg is Wkkgz-proof.
- Gedelegeerde legt verslag in het patiëntendossier.

3. Professionele verantwoordelijkheid optometrist

Als een optometrist niet de verantwoordelijkheid wil of kan nemen voor het laten verrichten van handelingen door een gedelegeerde, moet hij dit niet doen (Gedragscode voor de optometrist).

Taakdelegatie

Omdat een optometrist een verantwoordelijkheid heeft voor de zorg aan de patiënt, kan niet zomaar tot taakdelegatie besloten worden. Taakdelegatie moet aan meerdere juridische randvoorwaarden voldoen, voordat een andere professional de taken met behoud van kwaliteit kan uitvoeren. Daarbij is het van belang dat de optometrist meeweegt of:

- Taakdelegatie geen afbreuk doet aan het vertrouwen van patiënten, huisartsen en oogartsen in de zorg van de optometrist.

De OVN stelt zich daarom terughoudend op ten aanzien van taakdelegatie door optometristen in de eerste lijn, met uitzondering van taakdelegatie aan optometriestudenten die onder begeleiding het vak moeten leren.

Als na zorgvuldige afweging en afstemming wordt besloten tot taakdelegatie, dan moet de optometrist zich ervan vergewissen dat de taakdelegatie voldoet aan de vereiste (juridische) voorwaarden (1) en aandachtspunten (2).

1. Voorwaarden

De optometrist mag alleen handelingen laten uitvoeren door een andere professional, als aan de volgende zorgvuldigheidseisen wordt voldaan:

A. Het gaat om handelingen die de optometrist zelf mag verrichten.

De optometrist moet de volgende vragen positief kunnen beantwoorden:

- Behoort de handeling tot het wettelijke deskundigheidsgebied van de optometrist? Dit zijn de handelingen die in de [AMvB](#) worden beschreven.
- Is volgens de professionele standaard (beroepsregels, zoals richtlijnen) in deze situatie toegestaan dat een optometrist de handeling verricht?
- Mag ik mezelf bekwaam achten (opleiding, nascholingen, ervaring, vaardigheden) en vind ik mezelf bekwaam om deze handeling uit te voeren?

B. Gedelegeerde is bevoegd en bekwaam

De optometrist moet vervolgens bepalen of het verantwoord is om de handeling over te laten aan de gedelegeerde. Daarvoor is vereist dat:

- De gedelegeerde hiervoor is opgeleid en de handeling valt binnen het competentiegebied van de gedelegeerde (bevoegd), zie ook tabel 1.
- De gedelegeerde bekwaam is tot het uitvoeren van de handeling. De optometrist moet persoonlijk vaststellen dat de gedelegeerde de handeling kan verrichten.¹ Dit volgt uit de wettelijke eisen, die de OVN voor haar leden heeft vertaald in de [Wkkgz-brochure Randvoorwaarden goede zorg, bekwaamheid personeel](#). De bekwaamheid van de gedelegeerde is cruciaal.

C. De uitvoering is zorgvuldig

- De optometrist geeft de opdracht voor het uitvoeren van de handelingen (mag ook mondeling)².
- De optometrist moet de gedelegeerde aanwijzingen geven als dat noodzakelijk is voor een zorgvuldige uitvoering. Dit mag ook in de vorm van een protocol (Wkkgz-verantwoordelijkheid van de werkgever).
- De optometrist moet de mogelijkheid van toezicht en tussenkomst verzekeren. Dit zal betekenen dat de optometrist in het pand aanwezig is ten tijde van de verrichting, dan wel binnen x minuten aanwezig kan zijn, afhankelijk van de risico's van de handeling.

---

¹ De werkgever heeft ook een verantwoordelijkheid om de bekwaamheid te controleren en borgen. Zie voor meer informatie de [Wkkgz-brochure 'Randvoorwaarden goede zorg, bekwaamheid personeel'](#). Als in een praktijk/instelling gewerkt wordt met bekwaamheidsverklaringen gebaseerd op jaarlijkse toetsing van de bekwaamheid van gedelegeerde, dan mag een optometrist op basis hiervan de bekwaamheid van de gedelegeerde aannemen.

² In principe wordt voor elke gedelegeerde handeling een opdracht gegeven. De optometrist moet als opdrachtgever namelijk de indicatie (en ook contra-indicaties) voor de handeling beoordelen. Het is ook mogelijk om voor een reeks van handelingen één opdracht te geven. Worden deze niet op dezelfde dag verricht, neem dan in de instructies aan de gedelegeerde op in welke gevallen zij met de optometrist moeten overleggen.

Opticien, TOA, student, contactlensspecialist

De zorgvuldigheidseisen zijn voor alle gedelegeerden gelijk, of het nu gaat om een opticien, TOA, student of contactlensspecialist. Waarbij de belangrijkste zorgvuldigheidseis, de bekwaamheid van de uitvoerder, zal verschillen. Deze zal onderbouwd moeten worden wat betreft opleiding en ervaring³. Voor een optometrist in opleiding zullen bijvoorbeeld per opleidingsfase de werkzaamheden veranderen, die onder supervisie en zelfstandig mogen worden verricht.

Tabel 1: Handelingen die vallen binnen de competentiegebieden van de opticien, contactlensspecialist, TOA en optometrist

	Opticien	Contactlens specialist	TOA	Optometrist
Taken				
Optometrische anamnese				X
Anamnese voor bril of contactlenzen	X	X	X	X
Visus bepalen	X	X	X	X
Refractie	X	X	X	X
Oogmeting vanaf 8 jaar	X*	X*	X	X
Oogmeting vanaf 10 jaar	X	X	X	X
Binoculair zien en oogbewegingen	X			X
Gezichtsvelden, kleurenzien en pupilfunctie			X	X
Brilvoorschrift	X	X	X	X
Aanmeten bril	X	X		X
Controleren brilsterkte	X	X	X	X
Non-contact tonometer	X	X	X	X
Contact-tonometrie			X	X
Aanmeten contactlenzen		X		X
Druppelen met diagnostische farmaca			X	X
Spleetlamponderzoek voor controleren passing contactlenzen		X		X
Beoordeling anterieure en posterieure segment en oculaire media door middel van spleetlamponderzoek, gonioscopie en funduscopie				X
Het verrichten van beeldvorming (zoals OCT, corneatopografie, fundusfoto, etc.)		X	X	X
Beoordelen van resultaten van de beeldvorming en informeren patiënt (zoals OCT, fundusfoto, etc.)				X
Diagnose stellen				X
Optometrisch behandelplan opstellen en starten				X
Behandelen en monitoren				X
Low-visiononderzoek en/of aanmeten low-vision hulpmiddelen				X

*De oogmeting mag alleen door een opticien of contactlensspecialist verricht worden indien er eerder een cycloplegische refractie is gedaan door een oogarts, orthoptist of optometrist.

³ Omdat er geen wettelijke regeling is voor het deskundigheidsgebied van de opticien, TOA en contactlensspecialist, zal hierbij de beschrijving van de beroepscompetenties leidend zijn: [Beroepscompetenties opticien](#), [Kwalificaties TOA](#), [beroepscompetenties contactlensspecialist](#). Voor afspraken met optometriestudenten kan gebruik gemaakt worden van het curriculum van de Hogeschool Utrecht.

Er kunnen geen handelingen gedelegeerd worden, waarvoor de gedelegeerde niet is opgeleid en die niet behoren tot het competentieprofiel van de gedelegeerde.

2. Aandachtspunten

D. Naleven patiëntenrechten

De optometrist moet expliciet toestemming vragen aan de patiënt voor het laten verrichten van bepaalde handelingen door de gedelegeerde en hem hiervoor alle relevante informatie verstrekken (met name over de deskundigheid van de gedelegeerde). De optometrist noteert de toestemming in het dossier.

E. Inzage dossier en verslaglegging gedelegeerde

In het geval van gedelegeerde taken is de gedelegeerde rechtstreeks betrokken bij de uitvoering van de behandeling. Daarom is geen toestemming van de patiënt vereist voor inzage door de gedelegeerde in het patiëntendossier⁴. Juist vanuit het oogpunt van kwaliteit en continuïteit van zorg is het in deze situatie van belang dat de gedelegeerde zijn verslaglegging invoert in het dossier⁵.

F. Borging randvoorwaarden goede zorg

De organisatie van zorg moet aan de Wkkgz voldoen, met onder meer een beschrijving van taken en verantwoordelijkheden, protocollen/werkinstructies, toetsing van bekwaamheid (zie [Wkkgz-brochure](#)).

3. Professionele verantwoordelijkheid optometrist

Als een optometrist niet de verantwoordelijkheid wil of kan nemen voor het laten verrichten van handelingen door een gedelegeerde, moet hij dit niet doen. Dit volgt uit zijn professionele verantwoordelijkheid, zoals beschreven in de [Gedragscode van de OVN](#) (1.3-1.6). Dit geldt ook in de situatie dat de werkgever hem dit opdraagt; de verantwoordelijkheid als zorgverlener gaat voor. In dat geval geeft de optometrist wel uitleg aan de werkgever, waarom hij het niet verantwoord vindt de handelingen door de gedelegeerde te laten verrichten. En bespreekt hij met de werkgever op welke wijze de zorg aan de patiënt kan worden verleend, met inachtneming van zijn professionele verantwoordelijkheid.

NB. Ook gedelegeerde heeft een verantwoordelijkheid. Zo mag hij alleen handelingen verrichten, waartoe hij zichzelf bekwaam acht en zal hij zich aan de opdracht als ook de aanwijzingen moeten houden.

---

⁴ Vermeld in de privacyverklaring van de praktijk/instelling dat medewerkers die betrokken zijn bij de zorg van de optometrist inzage in hebben in het patiëntendossier, voor zover dat nodig is voor het uitvoeren van hun taken. De patiënt moet hier namelijk over geïnformeerd worden en de gelegenheid hebben hiertegen bezwaar te maken. Meer informatie is te vinden in de [OVN-richtlijn Optometrische dossiervoering](#) (paragraaf 4.3 en bijlage 3).

⁵ De optometrist blijft wel verantwoordelijk voor het dossier en daarmee ook voor de naleving van de [OVN-richtlijn Optometrische dossiervoering](#).